

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 329. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357873424/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

fægtede Naturlighed i Kunsten, ønskede dengang Kulisserne erstattede af faste Vægge; Schlegel mener, at naar man allerede vil have tre Vægge paa Scenen, bør man gøre Skridtet fuldt ud og ogsaa forsyne den med en fjerde Væg ud imod Tilskuerne.

Det er af Trods mod al Spidsborgerlighed i Kunstbetragtningen, at Tieck morer sig med at sætte Tilskuerne op paa Scenen og lade Stykket i Stykket foregaa for deres Øjne, ledsaget af deres kritiske Bemærkninger. De laster, de roser; snart dødles en Scene som overflødig, snart prises Digteren, fordi han har havt det Mod at bringe Heste paa Brædderne. Et andet Sted optræder i det kongelige Slot den Lærde og Hanswurst i en Ordstrid for Kongens Trone. «Min Paastand,» siger den første, er den, at det nylig udkomne Stykke: *Den bestøvede Kat* er et godt Stykke.» «Det er det, jeg nægter,» siger Hanswurst — hvortil en forfærdet Tilskuer udbryder: «Hvordan! Stykket selv forekommer i Stykket.»

Ja i *Den bagvendte Verden* gaar det værre til endnu. Pludselig som Skaramuz rider igennem en Skov paa sit Æsel, bryder et Tordenvejr løs. Man tror maaske, han nu søger Ly. Ingenlunde. «Hvor Pokker,» raaber han, «kommer Uvejret fra, derom staar der jo ikke et Ord i min Rolle. Hvad er det for Dumheder? og jeg og mit Æsel bliver gennemblødt. Maskinmester! Maskinmester! aa, hold dog op i Pokkers Navn!» Maskinmesteren kommer ind og undskylder sig med, at Publikum har ønsket Teatertorden, han har kun imødekommet dets Ønske. Skaramuz bønfalder da Publikum om at forandre sit Forsæt. Det nyfter ikke, det vil have Torden. «Hvorledes? i et blidt historisk Skuespil?» Det tordner. «Det er ganske simpelt,» siger Maskinmesteren: «Jeg har her stødt Kolofonium, det puster jeg igennem et Lys, saa lyner det, og i samme Øjeblik bliver der ovenpaa rullet med en Jernkugle.» — Videre kan Spillet med Illusionen ikke drives uden derved, at der paany i det Stykke, som de spillende Tilskuere ser, bliver spillet Komædie for andre Tilskuere. «Tænk hvor vidunderligt,» udbryder Dumrianen Scævola: «Vi her er Tilskuere, og deroppe sidder Folkene nu ogsaa som Tilskuere.» Saaledes stikker Stykkerne inden i hinanden som Æsker.

Endelig løftes Galskaben op i tredje Potens, idet der pludseligt i det nye inderste Skuespil atter forekommer en Scene, hvor der opføres et Skuespil. Det er en Forvirring uden Mage. Man tænke sig *Jeppes paa Bjergene* skrevet saaledes, at Jeppes